

Αθήνα, 04-07-2022

ΠΡΟΣ: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

**1) ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ & ΑΛΙΕΙΑΣ
2) Δ/ΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ &
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Συγγρού 80-88, Αθήνα**

ΘΕΜΑ: «Ελεγγος Αττικού Ζωολογικού Πάρκου – Διενέργεια αυτοψίας»

Σχετικά: 1. Το ΑΠ ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/65511/2100/ 26-06-2022 έγγραφο Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας
2. Το με αρ. πρωτ. 603618/27-06-2022 έγγραφο του Προέδρου της Επιτροπής της παρ. 1 του αρθ. 6
του Π.Δ.98/2004

Μετά τα ανωτέρω σχετικά τα Μέλη της επιτροπής της παρ. 1 του αρθ. 6 του Π.Δ.98/2004, η οποία είναι αρμόδια για την γνωμοδότηση αναφορικά με την χορήγηση της άδειας ίδρυσης και της άδειας λειτουργίας των ζωολογικών κήπων, 1) Κοκμοτός Ευθύμιος, κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών, ειδικότητας Δασολόγου, Προϊστάμενος της Δ/νσης Πάρκων και Αλσών της Περιφέρειας Αττικής, ως πρόεδρος 2) Ανδριόπουλος Παναγιώτης, κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών, ειδικότητας Κτηνιάτρου, Προϊστάμενος του Τμήματος Κ.Α.Φ. της Δ/νσης Αγροτικής και Κτηνιατρικής Πολιτικής της Περιφέρειας Αττικής, ως τακτικό μέλος και 3) Χατζηαθανασίου Αντιγόνη-Μαριάνθη, κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών, ειδικότητας Ιχθυολόγου, Προϊσταμένη της Δ/νσης Αλιείας της Περιφέρειας Αττικής, ως τακτικό μέλος και με εντολή των υπηρεσιών μας, μεταβήκαμε την Τετάρτη 29-06-2022 στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο Α.Ε. για τη διερεύνηση του περιστατικού της διαφυγής και θανάτωσης ενός «alpha male χιμπατζή», καθώς και για την διενέργεια αυτοψίας ως προς τα μέτρα ασφαλείας του χώρου των χιμπατζήδων και των ενεργειών που λαμβάνουν χώρα σε τέτοια περιστατικά.

Κατά την αυτοψία, ο κος Λεσουέρ ιδιοκτήτης και διευθύνων σύμβουλος του Πάρκου, ο υπεύθυνος των θηλαστικών, οι κτηνιάτροι και οι φροντιστές των ζώων, μας περιέγραψαν το περιστατικό διαφυγής και θανάτωσης ενός «alpha-male χιμπατζή», που έλαβε χώρα το Σάββατο 25-06-2022 και ώρα 9:30 π.μ.

Κατά δήλωσή τους, υπήρξε διαμάχη μεταξύ των αρσενικών χιμπατζήδων και στην συνέχεια όλη η ομάδα των χιμπατζήδων στράφηκε εναντίον του αρσενικού κυρίαρχου χιμπατζή, ηλικίας 22 ετών, ο οποίος στην προσπάθειά του να ξεφύγει σκαρφάλωσε στην περίφραξη προς την πλευρά των γιββώνων και κατάφερε να υπερπηδήσει την περίφραξη, με 8 σειρές ηλεκτροφόρων συρμάτων. Στην συνέχεια διέφυγε διαμέσου της κεντρικής εισόδου του Πάρκου προς το πάρκινγκ. Όπως μας επισημάνθηκε ενημερώθηκε η αστυνομία, σύμφωνα με το πρωτόκολλο ασφαλείας, εκδόθηκε ανακοίνωση από τα μεγάφωνα και ενημέρωσαν τόσο τους εργαζόμενους, όσο και τους

παρευρισκόμενους στο Πάρκο, καθώς και μια οικογένεια που εκείνη την στιγμή έφθανε. Επίσης, μας διευκρίνισαν ότι ο χιμπατζής κατευθύνθηκε περιμετρικά του Πάρκου προς το εκπτωτικό χωριό, έγινε προσπάθεια να επανέλθει εντός του Πάρκου και στο χώρο διαβίωσης των χιμπατζήδων από πλαϊνή πόρτα, πλην όμως αυτό δεν κατέστη δυνατόν. Στην συνέχεια κατευθυνόμενο προς το εκπτωτικό χωριό επέδειξε επιθετική συμπεριφορά προς τους φροντιστές ασφαλείας και έτσι πάρθηκε απόφασή να θανατωθεί με πυροβόλο όπλο.

Ακολούθως, μας κοινοποίησαν έγγραφο του υπευθύνου κου Λεσούέρ, με την λεπτομερή περιγραφή του συμβάντος διαφυγής του χιμπατζή, έγγραφο του κτηνιάτρου με αναφορές στην διαδικασία προσπάθειας αναισθητοποίησης διαφυγόντος επικίνδυνου ζώου και έγγραφο του υπευθύνου φροντιστή των μεγάλων πρωτευόντων και των ελεφάντων, τα οποία επισυνάπτονται.

Ο υπεύθυνος του Πάρκου μας εξήγησε το πρωτόκολλο ασφαλείας σε περίπτωση διαφυγής ζώων, όπως ορίζουν τα πρωτόκολλα της EAZA (European Association Zoo and Aquarium), πιστοποιημένο και πλήρες μέλος της οποίας αποτελεί το Αττικό Ζωολογικό Πάρκο Α.Ε.. Το 2017 έγινε επανέλεγχος στο Πάρκο από την EAZA, με αφορμή την διοργάνωση από το Αττικό Ζωολογικό Πάρκο του ετήσιου Συνεδρίου της EAZA το 2018. Ο υπεύθυνος μας επεσήμανε ότι το προσωπικό κάνει ανά τακτά χρονικά διαστήματα, 2 φορές τον χρόνο, ασκήσεις προσομοίωσης του πρωτόκολλου ασφαλείας. Σύμφωνα με αυτό το πρωτόκολλο ασφαλείας, το οποίο επισυνάπτεται, τα ζώα κατατάσσονται σε υψηλής, μέσης και χαμηλής επικινδυνότητας. Οι χιμπατζήδες κατατάσσονται στα υψηλής επικινδυνότητας ζώα. Για την λήψη απόφασης θανάτωσης ζώου, το πρωτόκολλο αυτό ορίζει ότι εφαρμόζεται μόνο σε ζώα υψηλής επικινδυνότητας. Η απόφαση αυτή εξαρτάται από την συμπεριφορά του ζώου, τις επικρατούσες συνθήκες και παίρνεται από το άτομο που είναι επικεφαλής και τους κτηνιάτρους, αφού γίνει συνεννόηση με την διοίκηση και τους υπόλοιπους που είναι παρόντες στο περιστατικό.

Σύμφωνα με τα όσα μας γνωστοποίησε ο κτηνιάτρος κατά την διάρκεια της αυτοψίας και επισημαίνονται και στην ως άνω αναφορά του, στην προκειμένη περίπτωση είχαν να αντιμετωπίσουν ένα πολύ δυνατό ζώο, σε κατάσταση στρες και κατά συνέπεια επικίνδυνο εφόσον βρισκόταν σε μη ελεγχόμενο χώρο – εξωτερικά του πάρκου - και ανάμεσα σε ανθρώπους.

Ο χώρος των χιμπατζήδων κατασκευάστηκε και λειτουργεί από το 2008 χωρίς να υπάρξει παρόμοιο περιστατικό στο παρελθόν. Κατά την παραμονή μας στον χώρο διαβίωσης και διαμονής των χιμπατζήδων, εμβαδού περίπου 140 m², παρατηρήσαμε ότι στην είσοδο αυτού ήταν ανηρτημένη πινακίδα με το πρωτόκολλο ασφαλείας των χιμπατζήδων, το οποίο επισυνάπτεται. Ο πληθυσμός των χιμπατζήδων αποτελείται από 8 άτομα (3 αρσενικά και 5 θηλυκά), διαφόρων ηλικιών (αρσενικά: 1 ενήλικο, 1 έφηβο, 1 νεαρό και θηλυκά: 2 ενήλικα, 1 έφηβο, 2 νήπια). Όλα τα ζώα κατά την αυτοψία ήταν ήρεμα και σε καλή υγιεινή κατάσταση και είχαν περιοριστεί εντός του εσωτερικού χώρου, που αποτελείται από 6 διαφορετικά δωμάτια διαβίωσης και ένα χώρο παιχνιδιού.

Εξήλθαμε στο εξωτερικό χώρο διαβίωσης των χιμπατζήδων, περιφραγμένης έκτασης περίπου 2 στρεμμάτων, με υλικά εμπλουτισμού του χώρου. Η περίφραξη επεκτείνονταν στις τρείς πλευρές του εξωτερικού χώρου, είχε ύψος περίπου 4 μέτρων, όπου το ανώτερο τμήμα του ήταν κεκλιμένο. Το ανώτερο κεκλιμένο τμήμα της μία πλευράς της περίφραξης ήταν καλυμμένο με λαμαρίνα. Κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε ότι πραγματοποιούνταν εργασίες τοποθέτησης φύλων λαμαρίνας και στις 2 άλλες πλευρές. Η υφιστάμενη περίφραξη αποτελούνταν από διχτυωτό πλέγμα και σε όλη την περίμετρο της περίφραξης διέρχονταν οριζόντιως ηλεκτροφόρα σύρματα, ενώ υπήρχε και ένα οριζόντιο ηλεκτροφόρο σύρμα στο ανώτερο τελείωμα της περίφραξης. Στην 4^η πλευρά, που είναι η πλευρά επίσκεψης και παρατήρησης των ζώων από το κοινό, υπήρχε τάφρος με νερό πλάτους περίπου 4 μέτρων (οι χιμπατζήδες δεν κολυμπούν). Εκατέρωθεν της τάφρου υπήρχαν εγκατεστημένες σειρές οριζόντιων ηλεκτροφόρων συρμάτων (τρείς σειρές εσωτερικά και δύο διπλές σειρές εξωτερικά). Ο έλεγχος της λειτουργίας των ηλεκτροφόρων συρμάτων για το χώρο των χιμπατζήδων διενεργείται 3 φορές ημερησίως κατά την χορήγηση της τροφής. Στο Αττικό Ζωολογικό Πάρκο υπάρχει συνεργείο που ασχολείται με την συντήρηση των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού, που αποτελείται από μόνιμο προσωπικό τριών ατόμων.

Επισημαίνουμε ότι στην Ελληνική Νομοθεσία, δηλαδή το Π.Δ.98/2004 (ΦΕΚ 69 Α') για την «ίδρυση και λειτουργία των ζωολογικών κήπων» σε συμμόρφωση με την Οδηγία 1999/22/EK του Συμβουλίου, δεν υπάρχει αναφορά σε προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι εγκαταστάσεις και οι χώροι διαβίωσης των ζώων της άγριας πανίδας, που φιλοξενούνται σε ζωολογικούς κήπους, με σκοπό την ευζωία και υγιεινή διαβίωσή τους. Άλλα ούτε και στην Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχει σχετικός Κανονισμός.

Κατά την μετάβαση μας στο κτηνιατρείο ο κτηνιατρος του Πάρκου μας έδειξε το όπλο αναισθησίας Dan inject και δύο φυσοκάλαμα καθώς και το πυροβόλο όπλο, που φυλάσσονται σε ερμάριο, που κλειδώνει. Τα πρωτόκολλα αναισθησίας είναι ανηρτημένα σε εμφανές σημείο για έκτακτες ανάγκες, ενώ στο κτηνιατρείο φυλάσσονται τα ενδεδειγμένα αναισθητικά φάρμακα για την αναισθησία άγριων ζώων σε καλή κατάσταση.

Κατά δήλωση του κου Λεσσούέρ, ιδιοκτήτη και διευθύνοντα συμβούλου του Πάρκου, προκειμένου να αυξηθούν τα μέτρα ασφαλείας του χώρου των χιμπατζήδων, ώστε να αποτραπεί ανάλογο περιστατικό στο μέλλον, προτίθεται να επεκτείνει την τοποθέτηση λείων λαμαρινών στο κεκλιμένο τμήμα και των άλλων 2 πλευρών, καθώς και στο υποκείμενο από αυτό κάθετο τμήμα. Επίσης, θα τοποθετηθεί μία ακόμα σειρά ηλεκτροφόρων συρμάτων στο ανώτερο μέρος της περίφραξης και μια ακόμα σειρά ηλεκτροφόρων συρμάτων εσωτερικά της περίφραξης και της τάφρου. Σε κάθε περίπτωση ο υπεύθυνος του Πάρκου έχει ζητήσει οδηγίες για την βελτίωση της ασφάλειας του χώρου των χιμπατζήδων από τους συντονιστές (coordinators) της EAZA (Tom de Jongh και Jana Pluhaskova), που εξειδικεύονται στους χιμπατζήδες, καθώς και από τον Έλληνα

κτηνίατρο του ζωολογικού κήπου της Κοπεγχάγης, στον οποίο υπήρξε ανάλογο περιστατικό παλαιότερα.

Αφού λάβαμε υπόψη τα ανωτέρω και κυρίως το περιστασιακό διαφυγής, όπως αυτό μας γνωστοποιήθηκε κατά τη ημέρα της αυτοψίας και αποτυπώνεται στις έγγραφες εξηγήσεις του Αττικού Ζωολογικού Πάρκου, θεωρούμε ότι εφαρμόστηκε το πρωτόκολλο ασφαλείας σε περίπτωση διαφυγής ζώων χωρίς να κινδυνεύσει ανθρώπινη ζωή, είτε του προσωπικού, είτε των επισκεπτών.

Μετά το συγκεκριμένο περιστατικό της απόδρασης του «alpha male χιμπατζή», θεωρούμε ότι θα πρέπει να γίνουν ενέργειες που θα βελτιώσουν την ασφάλεια του συγκεκριμένου χώρου των χιμπατζήδων, έτσι ώστε να μειωθεί περαιτέρω η πιθανότητα να υπάρξει παρόμοιο περιστατικό στο μέλλον. Για αυτό το λόγο όπως μας δήλωσε ο υπεύθυνος του Πάρκου ήδη έχουν δρομολογηθεί βελτιωτικά μέτρα σε συνεργασία με τους συντονιστές της EAZA, οι οποίοι έχουν την απαίτούμενη γνώση και εμπειρία.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΚΟΚΜΟΤΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

1. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ

2. ΑΝΤΙΓΟΝΗ-ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΧΑΤΖΗΑΘΑΝΑΣΙΟΥ